

**สรุปการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์
ของศูนย์จิตตปัญญาศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙**

สรุปผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ภายใต้พันธกิจหลักของศูนย์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ ๑ Mindful University

มหาวิทยาลัยแห่งการตื่นรู้ : เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการบ่มเพาะความตระหนักรู้ จนเกิดเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้ การปฏิบัติตนอย่างมีสติให้แก่ บุคลากรและนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาจนเกิดองค์ความรู้ เข้าถึงความจริงด้วยการพิจารณาจากภายใน และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เท่าทันสังคมโลก และสามารถก้าวสู่การเป็น “ปัญญาของแผ่นดิน” อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ ๒ Fostering Conscious Entrepreneur and Social Entrepreneur

จิตสำนึกของผู้ประกอบการและกิจการเพื่อสังคม เป็นความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้มีความรู้ มีจิตสำนึก และสมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณธรรม มีปัญหา มีความรับผิดชอบต่อสังคม และส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมของของผู้ประกอบการ

การบริหารงานของศูนย์จิตตปัญญาศึกษา ยึดแนวทางการดำเนินงานโดยกระจายอำนาจการจัดการในรูปแบบของคณะทำงานด้านต่างๆ ตามพันธกิจ และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการและคณะกรรมการประจำของศูนย์ โดยในช่วงเวลาประมาณ ๑-๒ ปี ที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ภายใต้พันธกิจหลักของศูนย์เป็นที่ประจักษ์ ดังนี้

๑. ด้านการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ของศูนย์จิตตปัญญา ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นถึงการพัฒนามิติด้านในของมนุษย์ด้วยฐานของการเจริญสติภาวนา (Mindfulness) ซึ่งครอบคลุมในหลายมิติ ประกอบด้วย การพัฒนาระเบียบวิธีวิจัย การศึกษาในเชิงเนื้อหา และกระบวนการในการพัฒนามิติด้านในที่เชื่อมโยงกับปัจเจก องค์กร และสังคม ตลอดจนการวิจัยเชิงนโยบาย โดยที่ (๑) การพัฒนาระเบียบวิธีวิจัย (methodological development) มุ่งเน้นการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นไปได้และสอดคล้องกับการพัฒนามิติด้านในของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นการวิจัยเชิงทดลอง หรือเป็นการพัฒนาในเชิงประยุกต์กับระเบียบวิธีวิจัยที่มีอยู่แล้ว เป็นพันธกิจระยะยาวที่ต้องมีความต่อเนื่อง เพื่อให้มีการพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษามิติด้านในอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น เช่น การวิจัยบุคคลที่หนึ่ง การวิจัยห้องเรียน ชาติพันธุ์วรรณา และ narrative inquiries เป็นต้น (๒) การศึกษาในเชิงเนื้อหาและ/หรือกระบวนการในการพัฒนามิติด้านใน (content and/or process – based) ที่เชื่อมโยงกับปัจเจก องค์กร และสังคม การวิจัยในมิตินี้จะเป็นไปอย่างกว้างขวางและครอบคลุม โดยในช่วงแรก จะเน้นถึงการนำพัฒนามิติด้านในบนฐานของการเจริญสติภาวนาไปใช้จริง โดยเชื่อมโยงกับบริบทของภาคส่วนของสังคม เช่น ในระบบอุดมศึกษาและโรงเรียน ในระบบบริหารผู้ป่วยระยะสุดท้าย และในผู้ต้องขังและเยาวชนในสถานพินิจฯ เป็นต้น และ (๓) การวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) เป็นการนำเสนอการศึกษาเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสามารถนำข้อเสนอแนะไปขยายผลได้จริง

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และดำเนินการต่อเนื่องมาถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๙ แบ่งเป็น ๒ โครงการย่อยคือ ระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งตอบโจทย์สำคัญ ๒ ประการคือ ๑) การพัฒนากระบวนการเพื่อฟื้นคืนจิตวิญญาณของความเป็นครู และ ๒) การพัฒนาเครือข่ายและชุมชนการเรียนรู้สำหรับครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (Professional Learning Community – PCL) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ครูในระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๓๐ คน จาก ๘ โรงเรียน และ อาจารย์อุดมศึกษาจำนวน ๓๐ คนจาก ๑๐ มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการส่งผลการศึกษาและสิ้นสุดโครงการวิจัยแล้วเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๙ โดยสามารถสรุป ได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาก่อนการวิจัย

ปัจจุบันการพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนไทยทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ที่ยังคงมุ่งเน้น“การเรียนการสอนเป็นหลัก” ข้อเสนอแผนงานวิจัยนี้จึงมีจุดเน้นที่การพัฒนายกระดับศักยภาพของครู ในโรงเรียนมัธยมและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ โดยมีคำถามหลักในการวิจัยคือ เราจะสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา ทั้งในแง่กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและแนวทางการวิจัย ไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบันและนโยบายได้อย่างไร?

การแก้ปัญหาโดยใช้ผลงานวิจัย

“การพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา” พบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาและการพัฒนาบุคลากรตามแนวจิตตปัญญาตั้งอยู่บนรากฐานปรัชญาสองประการ คือ ๑) ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์และ ๒) กระบวนทัศน์องค์รวม ผลการวิจัยโครงการย่อยที่ ๑ พบองค์ความรู้ของการจัดการเรียนการสอนแนวจิตตปัญญาศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และการพัฒนาครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาให้สามารถนำเอาแนวทาง จิตตปัญญาไปใช้ในการเรียนการสอนโครงการย่อยที่ ๒ สร้าง“เครือข่ายแห่งกัลยาณมิตรในการสร้างห้องเรียนที่มีชีวิตสู่การเรียนการสอนและการวิจัย สู่การเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างมีความสุขและมีความหมายทั้งต่อตนเอง ซึ่งผู้เรียนและสังคม” กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา มีความสำคัญที่ช่วยเปิดมิติใหม่ในการฟื้นคืนจิตวิญญาณความเป็นครูครอบคลุมมิติที่มีความหลากหลายของชีวิต ทั้งในภารกิจงานและการดำเนินชีวิตของครูอาจารย์

โครงการกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อนำไปสู่ความสามัคคีกลมเกลียวของส่วนรวม: กรณีศึกษาหมู่บ้านแอกโก – แสนคำลือ อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ได้รับงบประมาณจากคณะกรรมการธิการ การศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เป็นงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเป็นการเข้าไปศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษากับชุมชน หมู่บ้านแอกโก-แสนคำลือ อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงยั่งยืน ช่วยให้ชุมชนรับมือกับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่กำลังเผชิญ จนนำไปสู่ความสามัคคีกลมเกลียวของส่วนรวมได้ในที่สุด ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมที่แท้จริงของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพจิตใจ การใช้เวลา หรือภาษาที่สื่อสาร และออกแบบบนแนวคิดการยกระดับจิตสำนึกและการจัดระเบียบทาง

สังคม ให้สามารถขยายมุมมองไปสู่การเห็นคุณค่าความหมายของกฎกติการ่วมและสำนึกเชิงสังคม ประกอบกับอาศัยบรรทัดฐานทางสังคมประเภทต่าง ๆ เข้ามายึดโยงคนในชุมชนให้เป็นปึกแผ่น หนทางการเรียนรู้ที่สำคัญอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับ คือ ระดับบุคคล เช่น การใคร่ครวญในตนเอง การสวมบทบาท การคิดเชิงวิพากษ์ และระดับชุมชนและสังคม เช่น การรื้อฟื้นภูมิปัญญา ธรรมเนียม คุณค่าดั้งเดิม การสร้าง กติการ่วม การสร้างภาวะ โดยกระบวนการทั้งหมดควรเป็นไปอย่างสมดุลและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของทุกคนอย่างจริงใจ

โครงการจากใจสู่ใจ: คุณค่า ความสุข และพลังภายในที่แท้จริง

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและมิติด้านในของสตรีต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้สัมผัสถึงคุณค่า ความสุข และพลังภายในที่แท้จริง เน้นการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative Learning) เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงในระดับตัวเองของสตรีต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเรือนจำ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามิติด้านใน ให้มีความเข้าใจสภาวะด้านในของตัวเอง เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจิตใจ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความกังวลใจ ความคิดฟุ้งซ่าน เป็นต้น เพื่อรับมือกับปัจจัยต่างๆ จากภายนอกที่เข้ามากระทบ ทั้งที่ต้องเผชิญเมื่ออยู่ในเรือนจำและเตรียมความพร้อมด้านสภาพจิตใจก่อนกลับคืนสู่สังคม พร้อมบ่มเพาะความรักความเมตตาให้เกิดขึ้น การมองเห็นคุณค่าและศักยภาพความเป็นมนุษย์ในตัวเอง เกิดเป็นความสุขและพลังภายในเชิงสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการและสภาพบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งพื้นที่ศึกษาคือ ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ และเรือนจำกลางขอนแก่น จำนวนแห่งละ ๖๐ คน

โครงการจากใจสู่ใจ: นวัตกรรมสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อปฏิรูปภายนอก

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและมิติด้านในของสตรีต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้สัมผัสถึงคุณค่า ความสุข และพลังภายในที่แท้จริง เน้นการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative Learning) โครงการนี้ เป็นงานต่อเนื่องจากโครงการในระยะแรก ซึ่งได้ดำเนินงานไปตั้งแต่กันยายน ๒๕๕๖ ถึง มีนาคม ๒๕๕๘ โครงการระยะนี้ ดำเนินการพฤษภาคม ๒๕๕๘ – เมษายน ๒๕๖๐ เป็นการทำงานแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกับงานวิจัยแบบ Action Research ซึ่งพื้นที่ศึกษาคือ ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ และเรือนจำกลางขอนแก่น โดย ๑) เป็นการขยายโอกาสการเรียนรู้เพื่อการบ่มเพาะความมั่นคงภายในของสตรีต้องขังตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา ให้แก่สตรีต้องขังกลุ่มใหม่ๆ ในพื้นที่ทั้งทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่และเรือนจำกลางขอนแก่น ๒) พัฒนาเจ้าหน้าที่และแกนนำผู้ต้องขัง โดยเฉพาะสตรีต้องขังจากทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางขอนแก่นและสตรีต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่นที่เคยเข้าร่วมโครงการระยะแรก เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถให้เป็นกระบวนการหรือนักจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังในพื้นที่ของตนเองได้ (Facilitator) ๓) สร้างชุมชนของสตรีต้องขังที่จะดูแลตนเองได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเรือนจำ ที่สามารถคลี่คลายปัญหาความสัมพันธ์ ความตึงเครียด จากระบบสาธารณสุขมูลฐานภายในเรือนจำได้ ๔) จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาคู่มือฯ ระหว่างเจ้าหน้าที่

กรมราชทัณฑ์ กระบวนการของโครงการจากใจสู่ใจและศูนย์จิตตปัญญาศึกษา ๕) จัดทำคู่มือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (กระบวนการพัฒนาเชิงจิตวิญญาณ) สำหรับสตรีต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ๖) สื่อสารสาธารณะเพื่อให้สาธารณชนเข้าใจชีวิตของสตรีต้องขัง ผ่านมุมมองของสตรีต้องขังเอง และผ่านมุมมองของทีมงานในแต่ละพื้นที่ และ ๗) การขยายผลการทำงานกับคนภายนอก เรือนจำ แบ่งเป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มญาติและคนที่มีอิทธิพลต่อจิตใจผู้ต้องขัง และกลุ่มบุคคลทั่วไป เช่น หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลผู้ต้องขังและครอบครัว

โครงการฉลาดทำบุญด้วยจิตอาสา ปี ๔

เป็นโครงการที่เครือข่ายพุทธิกา ซึ่งทางโครงการของพุทธิกาที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยศูนย์เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลโครงการ เป็นแนวคิดเรื่องบุญตามหลักพุทธศาสนานี้มีศักยภาพอย่างมากในการสร้างเสริมสุขภาพทาง จิตวิญญาณหรือการพัฒนาจิตเพื่อสุขภาพของสังคมไทย ทั้งนี้เพราะบุญช่วยให้ผู้คนเห็นแก่ตัวน้อยลง และเสียสละเพื่อผู้อื่นมากขึ้น ในด้านหนึ่ง บุญหมายถึง การฝึกจิตรักษาใจให้สงบ(ภาวนา) การคิดชอบ (ทิฐยธรรม) และการหมั่นศึกษาข้อคิดที่ดีงาม (ธรรมสวนะ) อีกด้านหนึ่งบุญคือ การแบ่งปัน (ทาน) การไม่เบียดเบียน (ศีล) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (อปจายนะ) และการเสียสละเพื่อส่วนรวม (ไวยวัจฉะ) เห็นได้ว่าบุญนั้นก่อให้เกิดความเจริญอกงามในชีวิตควบคู่กับการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคม หากว่าแนวคิดเรื่องบุญดังกล่าวแพร่หลายทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคม จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่บั่นทอนสุขภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้เคยกล่าวไว้ว่า “ถ้าสร้างชีวิตและชุมชนแห่งบุญได้ ก็คือชีวิตสังคมไทยสำเร็จ” และด้วยความเชื่อดังกล่าว จึงมีการดำเนินโครงการเพื่อมุ่งรื้อฟื้นและธำรงรักษา แนวคิดเรื่องบุญขึ้นมาใหม่ โดยใช้กระบวนการจิตอาสาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นวิถีสู่สุขภาพทางปัญญาที่จะทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ให้มีความเมตตา กรุณา และลดละความเห็นแก่ตัว เพราะงานฉลาดทำบุญด้วยจิตอาสา ยิ่งทำมากเท่าไร จิตใจก็ยิ่งเปิดกว้าง อดตาก็ยิ่งเล็กลง ทำให้มีที่ว่างเปิดรับความสุขได้มากขึ้น ทั้งนี้ เน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะคือ กลุ่มคนวัยทำงาน อายุ ๒๕-๔๕ ปี และผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์และมุมมองต่อโลกและสังคมพอสมควร ซึ่งจะสามารถทำความเข้าใจประเด็นฉลาดทำบุญได้อย่างลึกซึ้งยิ่งกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา เน้นการทำงานลงลึกกับวัดและพระสงฆ์เพื่อพัฒนาให้เกิดรูปแบบ “วัดที่เป็นตัวอย่างของการทำบุญอย่างฉลาด” ในอนาคต นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานกับโรงพยาบาลเพื่อเป็นพื้นที่ในการรองรับอาสาสมัครและเชื่อมร้อยงานจิตอาสากับการเรียนรู้เรื่องชีวิตและความตาย ซึ่งผลจากการดำเนินการจะสามารถสร้างกระบวนการฉลาดทำบุญ สำหรับเป็นเครื่องมืออย่างง่ายให้ภาคีและผู้สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลถึงการขยายพื้นที่ปฏิบัติการจิตอาสาแบบฉลาดทำบุญได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

โครงการเปิดเปลือยความในใจ : การใช้เรื่องเล่าเพื่อสืบค้นประสบการณ์ด้านในของมหาบัณฑิตจิตตปัญญาศึกษา

เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ของศูนย์จิตตปัญญาศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อศึกษาประสบการณ์เชิงลึกในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตจิตตปัญญา

ศึกษาผ่านวิธีการเล่าเรื่อง (narrative inquiry) โดยอาศัยกรอบแนวคิดที่ว่าด้วย หลักจิตตปัญญา ๗ หรือ ๗ C's ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จากหนังสือเรื่อง “ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา” ของ ธนา นิลชัยโกวิทย์ และ อติศร จันทรสุข (๒๕๕๒) มาเป็นกรอบแนวคิดของการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดให้มีเวทีถอดบทเรียนประสบการณ์การทำวิทยานิพนธ์ผ่านการสนทนา (Dialogue) ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นหลัก เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนได้กลับมาทบทวนถึงประสบการณ์และความรู้สึกในขณะที่ได้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงจัดให้มีเวทีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่สามารถใช้ในการเขียนบันทึกความรู้สึก การทบทวนตนเอง และย้อนมองประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต อีกทั้งยังจัดให้มีเวทีสะท้อนความในใจของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทราบถึงมุมมองที่มีต่อวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่อง มีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งสิ้น ๒๐ คน ประกอบด้วย มหาบัณฑิตจิตตปัญญาศึกษาจำนวน ๑๕ คน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ๕ คน

การนำเสนอผลงานวิชาการและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

- อาจารย์ ดร.หิมาพรณ รักแตงาม ไปนำเสนอผลการทางวิชาการและเข้าร่วม workshop ในงาน Eleventh International Congress of Qualitative Inquiry ณ University of Illinois at Urbana-Champaign ณ University of Illinois at Urbana-Champaign สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ ๑๘-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘
- อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย อนันต์ตรีชัย เข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้น หัวข้อ Earth Pilgrim ณ Schumacher College สหราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๖-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘
- อาจารย์ ดร.จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร และอาจารย์ ดร.สมสิทธิ์ อัสตรนธิ เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตร Educating towards Happiness and Wellbeing A mindfulness based exploration facilitated ณ GNH Centre Bhutan ณ ราชอาณาจักรภูฏาน ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม - ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

๒. ด้านการบริการทางวิชาการและเครือข่าย

ศูนย์มีการดำเนินการจัดฝึกอบรม Training of Trainer เป็นจำนวน ๓ รุ่น และมีการจัดฝึกอบรม Authentic Leadership ต่อเนื่องมา ๙ รุ่น นอกจากนี้ ยังจัดให้มี Training Unit ซึ่งมีการจัดให้บริการด้านฝึกอบรมที่เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษาแก่บุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง ต่อมาได้มีการพัฒนาการจัดฝึกอบรมระยะสั้นโดยให้อาจารย์และนักศึกษาที่สนใจเข้าร่วมเสนอโครงการ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ เริ่มจัดให้มีโครงการฝึกอบรมระยะสั้นของศูนย์ ได้แก่

โครงการฝึกอบรมระยะสั้น (Short Course) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙

๑. จิตตปัญญาศึกษาคืออะไรขึ้นต่อเนื่อง : “มุมมอง การสื่อสาร และการอยู่”
๒. หลักสูตร “Live from Within” (จิตตปัญญาวิถี)
๓. หลักสูตร “นพลักษณ์ กับศิลปะเพื่อการรู้จักตนเอง
๔. หลักสูตร “จิตตปัญญาศึกษา คืออะไร”

๕. ศิลปะแห่งการฟังด้วยสติ
๖. การคลี่คลาย ความขัดแย้งด้วยจิตตปัญญาศึกษา
๗. จิตตปัญญาศึกษาคืออะไร
๘. ห้องเรียนพ่อแม่
๙. จิตตปัญญาศึกษาคืออะไรขั้นต่อเนื่อง : “มุมมอง การสื่อสาร และการอยู่”
๑๐. รู้จัก Voice Dialogue จิตวิทยารู้เท่าทันตัวตน
๑๑. Mini Voice Dialogue Workshop

การจัดฝึกอบรม/เป็นกระบวนการฝึกอบรมให้หน่วยงานภายนอกศูนย์ ตามยุทธศาสตร์ของศูนย์ ที่วางไว้* ดังนี้

หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย

๑. ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน ๑ ครั้ง/ปี
๒. Training of Trainer ให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยในการฝึกเป็นกระบวนการโดยใช้กระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษา จำนวน ๓ รุ่น
๓. โครงการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลด้านจิตตปัญญาศึกษา “ตัวตนบนหนทางความเป็นครู” ร่วมกับกองบริหารการศึกษ จำนวน ๒ ครั้ง

หน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

๑. โครงการผู้นำแห่งอนาคต “คุณธรรม นำการเปลี่ยนแปลง” จำนวน ๔ รุ่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
๒. โครงการผู้นำแห่งอนาคต “คุณธรรมนำการเปลี่ยนแปลง ๒ ต่อยอด-เสริมพลังหัวใจผู้นำ” จำนวน ๔ รุ่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
๓. ฝึกอบรม จิตตปัญญาศึกษา เพื่อการเยียวยาจิตใจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม
๔. ฝึกอบรม นพลักษณ์ ศาสตร์แห่งความสุข โรงพยาบาลพระปกเกล้า
๕. อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับด้านจิตตปัญญาศึกษา โรงเรียนธรรมจารินีวิทยา
๖. โครงการอบรมเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและเทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัว กองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรมคุมประพฤติ
๗. โครงการเสริมพลังจิตวิญญาณความเป็นครูโดยเรียนรู้จากครูอาวุโสต้นแบบ เพื่อสร้างศรัทธาในวิชาชีพครูให้กับครูบรรจุใหม่และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
๘. Enneagram workshop ณ Kalyana Mitta Development Foundation ประเทศ Myanmar

*หมายเหตุ โครงการที่ ๑-๓ สำหรับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ Mindful University โครงการที่ ๑-๒ ของหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นการเริ่มโครงการตามยุทธศาสตร์ศูนย์ข้อที่ ๒ Fostering Conscious Entrepreneur and Social Entrepreneur เป็นโครงการนำร่อง

นอกจากนี้ ศูนย์มีการให้บริการวิชาการด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม ได้แก่ การจัดประชุม วิชาการประจำปี และเนื่องในโอกาสที่ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา จะครบรอบ ๑๐ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ การประชุม วิชาการประจำปี จิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ ๘ วันที่ ๑๕-๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ นี้ จึงมุ่งเน้นความสำคัญของการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้บนประสบการณ์อันหลากหลายของ “เมล็ดพันธุ์จิตตปัญญา” ต่าง ๆ ที่ถูกปลูกหว่าน หยั่ง ราก งอกงาม จนมาถึงวันนี้ที่ผลิดอกซึ่งครบสิบปีพอดี ภายใต้ชื่องาน “จิตตปัญญาศึกษา : จากต้นกล้า สู่วันเวลาที่ผลิบาน (Contemplative Education : From Seedlings to Blossoms)” โดยเปิดพื้นที่แห่ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงซึ่งกันและกัน พื้นที่การเสวนาทางความคิด พื้นที่การเรียนรู้ใน เชิงวิชาการ ตลอดจนการสานสัมพันธ์เครือข่ายของผู้ทำงานเชิงมิติด้านในและการขับเคลื่อนสุขภาวะทาง ปัญญา เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติจริง เพื่อการมอบคืนความเป็นมนุษย์ ที่แท้ให้แก่สังคมได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ณ อาคารศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

การจัดงาน “มหิดลเพื่อการตื่นรู้ ครั้งที่ ๑” ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประกอบไปด้วย Awakening Dialogue “สนทนาเพื่อการตื่นรู้ ครั้งที่ ๑” ของ ศ. นพ. ประเวศ วะสี และ ดร. ประมวล เพ็งจันทร์ และปาฐกถาธรรมโดย พระอาจารย์ปราโมทย์ ปาโมชโช และเวทีเสวนาเพื่อนครูในประเด็น การ นำจิตตื่นรู้สู่ชั้นเรียน ณ มหิดลสิทธาคาร มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา

การจัดเวทีจิตตปัญญาเสวนา จัดมาแล้วเป็นจำนวน ๕๘ ครั้ง และการจัดเวทีจิตตปัญญาประชากร พอร์รัม (ร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม จัดมาแล้วเป็นจำนวน ๓๐ ครั้ง

มีการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดล กับ Institute of Education, Dongguk University, Republic of Korea โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา และ Holistic Education

การเข้าร่วม Gross National Happiness – Master Trainers Training ตั้งแต่วันที่ ๒๐-๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ โดยความร่วมมือกับบริษัท B. Grimm Joint Venture Holding Limited และ Gross National Happiness Centre, Bhutan

๓. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตตปัญญาศึกษา จัดการเรียนการสอนแล้ว ๖ รุ่น จำนวน ๕๑ คน มีนักศึกษาจบการศึกษาทั้งสิ้น ๒๑ คน โดยมีหัวข้อการวิจัยที่น่าสนใจ เช่น

- ญาณวิทยาของจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย
- กระบวนการพัฒนาความเป็นครูจากมิติด้านใน : กรณีศึกษาหลักสูตร SSEHV ของ สถาบันการศึกษาสัตยาไสประเทศไทย
- การเปลี่ยนแปลงชีวิตขั้นพื้นฐานผ่านงานวอยซ์ไดอะล็อก
- บนเส้นทางชีวิตภายในของหมอประเวศ เส้นทางสู่ความสุขของคนทั้งหมด
- ความ (ไม่) รู้ของผู้ทำนาย : กรณีสืบค้นตัวตนจากเรื่องเล่าบนฐานของอัตชีวประวัติ
- เส้นทางการเปลี่ยนผ่านสู่การบริโภคอย่างมีสติ โดย อารียา มหารวมการ

- ความคงทนในการเรียนรู้เพื่อสร้างอุปนิสัยที่ดีงาม : กรณีศึกษาศิษย์เก่าโรงเรียนสัตยาไส ที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖
- การพัฒนาตัวตนของนักกิจกรรมบำบัดโดยการฟังอย่างลึกซึ้ง : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- การเติบโตภายในบนเส้นทางความเป็นแม่ของฉัน
- ทุนทางสังคมของชุมชน ศึกษากรณีหมู่บ้านแอกโก – แสนคำลือ อ.บางพระผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ความเชื่อมโยงวิถีสตรีนิยมกับการเติบโตด้านใน
- พุทธศาสนาเพื่อสังคม : กรณีศึกษาพระไพศาล วิสาโล
- ปรากฏการณ์และกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
- การพัฒนาปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวคิดปัญญา : กรณีศึกษาโรงพยาบาลน้ำเกลือยั้งจังหวัดศรีสะเกษ
- กระบวนการแนวคิดปัญญาศึกษา : การเปลี่ยนแปลงภายในตนบนเส้นทางสู่ชีวิตที่หลอมรวม
- ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่แท้จากมุมมองตะวันออก
- การพัฒนามิติภายในปายกระบวนการฝึกฝนกลองชัยมงคล
- การศึกษาพัฒนาตน ตามแนวทางโยคะองค์รวมของศรีอรพิตโท
- บนเส้นทางสู่การเป็นโค้ชเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดปัญญา
- การงานกับชีวิตด้านในของบุคลากรทางการแพทย์
- ประสบการณ์เรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายรูปเชิงภาวนา

ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ได้ดำเนินการปิดปรับปรุงหลักสูตร โดยมีการดำเนินการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตตปัญญาศึกษา (ภาคพิเศษ) ขึ้น และดำเนินการเปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๘ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๔. ด้านการสื่อสารสาธารณะและสิ่งพิมพ์

ศูนย์โดยผู้บริหารศูนย์ได้มอบหมายให้คณะทำงานสื่อสารสาธารณะและสิ่งพิมพ์กำกับดูแล วางแผน และดำเนินการในส่วนของการสื่อสารสาธารณะและสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมไปถึงห้องสมุดของศูนย์ซึ่งที่ผ่านมามีการปรับปรุงและดำเนินการดังต่อไปนี้

ระบบการยืม-คืน หนังสือของศูนย์ให้เข้าสู่ระบบกลางของสำนักหอสมุด ซึ่งดำเนินการแล้วทั้งหมด จำนวนหนังสือในห้องสมุดศูนย์จิตตปัญญาศึกษา

	หนังสือทั่วไป	นวนิยาย	อ้างอิง	วิทยานิพนธ์	รวม
ไทย	๑,๙๖๘	๔๔	๕๗	๓๖	๒,๑๐๕
อังกฤษ	๘๔๐	๘๓	๑	๗	๙๓๑
รวมทั้งสิ้น					๓,๐๓๖ เล่ม

ปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลองค์กร สำหรับการใช้เป็นฐานข้อมูลที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ ซึ่งดำเนินการไปแล้วร้อยละ ๘๐ อยู่ระหว่างการตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลและทดสอบส่งออกประชาสัมพันธ์

ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบและเว็บไซต์ของศูนย์ เพื่อปรับปรุงให้เว็บไซต์ของศูนย์มีความเคลื่อนไหวตลอด และเพิ่มระบบการลงทะเบียนประชุมวิชาการออนไลน์ ระบบการซื้อสินค้าออนไลน์

ปรับปรุงและพัฒนาระบบสต็อกหนังสือให้เป็นปัจจุบัน การควบคุมดูแลระบบสต็อก การรายงานผลการตรวจนับสต็อก

การพัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ของศูนย์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ กระดานข่าวจิตตปัญญา ฯลฯ

การสร้างระบบการซื้อขายหนังสือ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ กระบวนการผลิตหนังสือแบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ ศูนย์ร่วมกับสำนักพิมพ์อื่นในการผลิต และศูนย์ดำเนินการจัดพิมพ์และขายเอง มีการคัดเลือกเรื่องที่จะจัดพิมพ์ และราคาที่จะจัดจำหน่าย การลดราคา การจัดให้มีโปรโมชั่นต่างๆ การออกบูธขายหนังสือ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งการขายหนังสือนอกจากจะเป็นการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ด้านจิตตปัญญาศึกษาแล้ว ยังถือเป็นรายได้หลักอย่างหนึ่งของศูนย์ด้วย นอกจากนี้ ศูนย์ยังได้สมัครเป็นสมาชิกของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ซึ่งได้นำหนังสือ/สื่อต่างๆ ของศูนย์ไปเผยแพร่ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน

๕. การบริหารและพัฒนาองค์กร

การบริหารและพัฒนาองค์กร มีคณะทำงานพัฒนาระบบงานองค์กรและบุคลากร คอยควบคุม ดูแลวางแผนและพัฒนากระบวนการงานองค์กรและบุคลากร งานที่ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในส่วนนี้ ได้แก่

การแบ่งกลุ่มงานสายสนับสนุนวิชาการและกำหนดภาระงานและลักษณะงานของบุคลากรให้มีความชัดเจน การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานในทบทวนปีงบประมาณ

การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบของ สัมมนาบุคลากร กิจกรรมพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเน้นวิธีการนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข เช่น กิจกรรมจิตอาสา การฝึกอบรมให้บุคลากรศูนย์ ฯลฯ และการส่งบุคลากรไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้และประสบการณ์

การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง

การทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร

การดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินตนเองต่างๆ ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)
